

Λυσία, Υπέρ Μαντιθέου, παρ. 18-19

[18] Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. [19] ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὧψεως, ὦ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἵτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ καγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.	Λοιπὸν ἀπὸ τις ἄλλες ἐκστρατεῖες καὶ φρουρές ἀπὸ καμιά δεν ἔλλειψα ποτέ μέχρι τώρα, αντίθετα ὅλο τον καιρό συνεχῶς μεταξὺ τῶν πρώτων ἐκστράτευα καὶ μαζί με τους τελευταίους υποχωρούσα. Και βέβαια πρέπει να κρίνετε τους πολίτες που συμπεριφέρονται με φιλοτιμία και φρονιμάδα ἀπ' αὐτά τα ἔργα, καὶ ὄχι εἰάν κάποιος ἔχει μακριὰ μαλλιά, να τον μισεῖτε γι' αὐτό. Γιατί τέτοιες βέβαια ἀσχολίες οὔτε τους ἀπλούς πολίτες οὔτε το δημόσιο βλάπτουν, ἀλλὰ ὅλοι γενικά εσεῖς ὠφελείσθε ἀπ' αὐτοὺς που θέλουν να πολεμοῦν ἐναντίον των ἐχθρῶν. Επομένως δεν εἶναι δίκαιο, κύριοι βουλευτές, οὔτε ν' ἀγαπάτε οὔτε να μισεῖτε κανένα ἀπὸ την ἐξωτερικὴ του ἐμφάνιση, ἀλλὰ να κρίνετε ἀπὸ τις πράξεις. Γιατί πολλοί, παρὰ το ὅτι μιλοῦν λίγο καὶ ντύνονται κόσμια, ἔχουν γίνεи αἵτιοι πολλῶν κακῶν, αντίθετα ἄλλοι, ἐνὼ ἀδιαφοροῦν γι' αὐτά, σας ἔχουν κάνει πολλά καλὰ.
---	--

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.
2. **α.** Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο;
β. «...*τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν*»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «*ἐκ τῶν τοιούτων*»;
3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αὐτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν εἶναι σωστή, ἢ τη λέξη «**Λάθος**», αν εἶναι λανθασμένη, με βάση το αρχαῖο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):
 - i. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ὅτι ἀποχωροῦσε πρώτος ἀπὸ τις ἐκστρατεῖες.
 - ii. Ο Μαντίθεος θεωρεῖ ὅτι το να ἔχει κάποιος μακριὰ μαλλιά δεν βλάπτει οὔτε τις ἀρχές της πόλης οὔτε τους ἀπλούς πολίτες.

- iii. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
- iv. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
- v. Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι η εξωτερική του εμφάνιση, αλλά οι πράξεις του.
- vi. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.
- vii. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την άποψη ότι η εξωτερική εμφάνιση δείχνει και τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
- viii. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί πίσω από την κόσμια εμφάνιση καταφέρνουν να κρύβουν την κακότητα της ψυχής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια σημεία του κατηγορητηρίου προσπαθεί να ανασκευάσει στο κείμενο ο Μαντίθεος;
2. Ποια στοιχεία παραθέτει ο Μαντίθεος για να αποδείξει την καλή στρατιωτική συμπεριφορά του;
3. Ποια κριτήρια, κατά τον Μαντίθεο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση του πολίτη;
4. «*καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως... ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε*»: Να κρίνετε το επιχείρημα του Μαντιθέου ως προς την πειστικότητά του.
5. «*ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὅψεως... ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν*»: Σε ποια νοηματική αντίθεση στηρίζεται το συμπέρασμα του Μαντιθέου;

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. <i>ἀπελείφθην</i>	α. ελλιπής β. απώλεια
2. <i>σκοπεῖν</i>	α. επισκέπτης β. σκεπάζω
3. <i>μισεῖν</i>	α. μισάνθρωπος β. μισοφέγγαρο
4. <i>βλάπτει</i>	α. βλήμα β. επιβλαβής
5. <i>γεγόνασιν</i>	α. γνωστός β. γνήσιος

2. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριξη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: *στρατειῶν, διατετέλεκα, ποιούμενος, κινδυνεύειν, ὅψεως*.
3. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: *λιποθυμία, χρέος, τηλεσκόπιο, επόπτης, προγονικός*.
4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: *ἀπελείφθην, βλάπτει, ὠφελείσθε, φιλεῖν, εἰργασμένοι*.
5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: *χρόνον, πρώτων, κοινόν, ἄξιον, μικρόν*

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικής Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Ερώτηση: Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να συγκρίνετε τις θέσεις που διατυπώνονται σε αυτά για την εξωτερική εμφάνιση και τη σημασία της στη ζωή των ανθρώπων.

2. Θουκυδίδης, Ιστορία §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδείλιασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολεμίους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς, θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Ερώτηση: Να συγκρίνετε τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) ως προς τη σπουδαιότητα που αποδίδουν στις στρατιωτικές υπηρεσίες των πολιτών προς την πόλη τους.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ 2

α. Ο Μαντίθεος, σύμφωνα με τα όσα ισχυρίζεται, δεν παραμέλησε καμία απ' τις υπόλοιπες εκστρατείες και φυλάξεις φρουρίων (οχυρών θέσεων) μέχρι τώρα, ενώ επιπλέον διαβεβαιώνει ότι πάντοτε εκστράτευε με τους πρώτους, αλλά αποχωρούσε με τους τελευταίους δείχνοντας απόλυτη συνέπεια ως προς τις στρατιωτικές υποχρεώσεις του.

β. Ο Μαντίθεος με τη φράση «*ἐκ τῶν τοιούτων*» αναφέρεται στην άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων (*Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν ... , μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν.*)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, σ. 206

B2. Ο Μαντίθεος, όπως και πολλοί αριστοκρατικοί νέοι της τάξεως των ιππέων, είχε μακριά κόμη μιμούμενος τους Λακεδαιμονίους· κάτι που προκαλούσε αντιπάθεια στους δημοκρατικούς. Γι' αυτό επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν πρέπει να είναι η εξωτερική εμφάνιση του δοκιμαζομένου, αλλά οι πράξεις του, καθώς το *φαίνεσθαι* συχνά διαφοροποιείται από το *εἶναι* (τα φαινόμενα απατούν). Η παραπάνω υπόδειξη υποδηλώνει τη σημασία που θα μπορούσε να έχει η συγκεκριμένη εμφάνιση του Μαντίθεου για την κρίση του από τους βουλευτές. Στο παράλληλο κείμενο διατυπώνεται η θέση ότι η εμφάνιση «*αποτελεί μέρος του εαυτού μας*», ενώ αν αφαιρούσαμε από κάποιον την εξωτερική του περιβολή, θα χανόταν εκτός από το περίβλημα, το *φαίνεσθαι*, και μέρος της ουσίας του, του *εἶναι* του. Η εξωτερική, δηλαδή, εμφάνιση σε αρκετές περιπτώσεις δεν αποτελεί μόνον εικόνα, αλλά και ουσία. Επομένως, αν και τα δύο κείμενα διαφοροποιούνται ως προς τη θέση που προβάλλουν για τη σχέση ανάμεσα στην εξωτερική εμφάνιση (*φαίνεσθαι*) και την ουσία (*εἶναι*), συμφωνούν ωστόσο ως προς τη διαχρονική σημασία της εμφάνισης στις ανθρώπινες κοινωνίες. (Λέξεις 168)